

Дар Тоҷикистон таҳамулпазии динӣ солҳои охир поён рафтааст. Яке аз чунин мисолҳо бархурд ба пайравони дини зардуштӣ аст. Аксарияти онҳо ҳуввияти динии хешро пинҳон медоранд, чунки барои ақидаҳои худ баъзан зери фишори пайравони дини Ислом қарор мегиранд.

Ба канали мо дар [Telegram](#) бипайвандед!

Қалъаи Муғ. Акс аз Cabar.asia

Бояд қайд намуд, ки пеш аз омадани дини Ислом ҳудуди Эрон, як қисми қаламрави Осиёи Марказӣ, Бухоро, Самарқанд, қисмати ҷанубии Тоҷикистон, як қисмати шарқии Чин ва Бадахшони Афғонистон, пурра таҳти таъсир зардуштиён буданд.

- Ҳарчанд бадбинӣ нисбат ба пешинаи зардуштӣ ва ҳама чизи вобаста ба он зиёд аст, аммо мо бояд таърихи худро эътироф кунем. Онро инкор карда намешавад. Агар мо аз пешинаи зардуштӣ ва ин оину фарҳанг даст кашиданӣ бошем, пас бояд аз “Шоҳнома”-и Фирдавсӣ низ бояд рӯ битобем. Чунки чанд фасли “Шоҳнома” ба оини зардуштӣ бахшида шудааст, мегӯяд **Фариддун Ҳодизода**, таҳлилгари масоили динӣ.

Фариддун Ҳодизода. Акс аз ozodi.org

Аммо имрӯз дар шабакаҳои иҷтимоӣ бархе корбарон аз арзишҳои дини зардуштӣ ҳимоя менамоянд, ки аксар вақт ба бархурди тунди ҷомеаи исломии Тоҷикистон дучор мешаванд.

Чунин як воқуниши тунд чанде пештар ҳангоми баҳси журналист **Абдуқодир Талбаков** дар шабакаи иҷтимоии «Фейсбук» рух дод, ки дар натиҷаи шикоят Талбаковро мақомоти қудратӣ ба сӯҳбат даъват намуданд.

Абдуқодир Талбаков зимни сӯҳбат гуфт, ки дини Зардуштро наменпарастад, вале таъкид намуд, ки Зардушт барҳақ пайғамбари ориёинажодон ва динаш аввалин дини тавҳидӣ аст.

Одинашоҳ Қурбонов: Акс аз ozodi.org

Дар муқоиса бо Абдуқодир Талбаков, ки пайрави ин дин набуда, ақоиди онро дар ҷомеа тарғиб мекунад, **Одинашоҳ Қурбонов** сокини ноҳияи Шамсиддин Шоҳин (Шӯрободи пешин) бо оилааш аз ин дин пайравӣ мекунад ва оини зардуштиро ҳифз менамоянд. Бо вучуди он ки ин хонавода дар байни мусалмонон зиндагӣ мекунад, аммо ҳамдеҳагон ба ақидаи онҳо эҳтиром мегузоранд.

Онҳо бар ин назаранд, ки ин хонавода ба касе то имрӯз ақидаву оинашонро таҳмил накардааст, аз ин рӯ ҳамсоягон бо ин хонавода рафту омади наздик доранд. Зимни сӯҳбат Одинашоҳ Қурбонов гуфт, ки то имрӯз аз касе нисбати худ ва хонаводааш сухани бад нашунидааст.

Инчунин, ӯ ба ҳайси сохтмончи дар бунёди беш аз даҳ масҷид дар ин минтақа саҳм гузоштааст ва бар ин назар аст, ки ҳеҷ ақида ба воситаи зӯр ба сокинон таҳмил бояд

нашавад.

Рӯҳонии тоҷик **Чамолӣддин Хомӯшов** низ аз таҷрибаи кофии ҳамзистии мусулмонон бо ашхоси дорои эътиқоди ғайр ишора намуда, қайд кард, ки қонунгузори Тоҷикистон озодии комили эътиқодро кафолат додааст ва шариати ислом ҳам тавсия медиҳад, ки мусулмонон дар муносибат бо намояндагони адёни дигар таҳаммулпазир бошанд.

Таҳмина (ном иваз карда шудааст) дар минтақаи шимоли Тоҷикистон зиндагӣ дорад ва дини зардуштиро мепарастад. Ӯ бар хилофи Одинашоҳ Қурбонов мегӯяд, ки барои ақидааш баъзан зери фишори пайравони дини Ислом қарор мегирад ва яке аз сабабҳои ошкоро пайравӣ накардани аз ин дин низ маҳз чунин муносибат аст.

Таҳмина гуфт, ки дар Тоҷикистон мавзӯи интихоби дину оини зардуштӣ ба ихтиёри худӣ кас аст ва то ба ҳол ӯ ба касе талқин накардааст, ки ба ин дин пайравӣ кунад. Ӯ пешниҳод дорад, ки дар баробари он ки намояндагони дигар динҳо мавлуди пайғамбарон ва пешвоёни худро ҷашн мегиранд, бигзор пайравони дини Зардушт низ як рӯзи муайяне барои ҷашн дошта бошанд.

Чаро ҷомеаи зардуштӣ ба қайд гирифта нашудааст?

Тибқи иттилои сухангӯи Кумитаи дин, анъана ва ҷашну маросими назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон **Афшини Муқим**, феълан дар Тоҷикистон гурӯҳе худро расман ба унвони пайравони дини зардуштӣ муаррифӣ накарда, дар Кумитаи дин, низ барои сабти ном расман муроҷаит нашудааст. Ӯ гуфт, айна ҳол дар Тоҷикистон ягон иттиҳодияи динии зардуштӣ вучуд надорад.

Қалъаи Муғ. Акс аз Cabar.asia

Коршинос **Назрӣ Асадзод** сабаби асосии чунин ҳолатро аз надоштани пуштибонии иҷтимоӣ ва тарс аз афкори умум дар ҷомеаи мусулмоннишини кишвар медонад.

Ба гуфтаи ӯ, ин тарс фақат марбут ба муҷозот ва маҳкумияти маънавию равонӣ нест, балки паёмадҳои ҷисмонӣ низ дошта метавонад, ки қатли ҷавони зардуштимазҳабе бо номи Рӯдакӣ далели рӯшани ин иддаост.

Рӯдакӣ Самадов яке аз ҷонибдорони эҳёи фарҳанги ориёӣ буд, ки соли 2001 кушта шуд. Эҷодиёти солҳои ахири ӯ дар соҳаи синамо ва театру нашри китобҳо асосан ба Зардушт рабт дошт. Яке аз сабабҳои қатли ӯ низ мансубияти диниаш дониста мешуд.

Ба гуфти **Назрӣ Асадзод**, дар Тоҷикистон ҳанӯз барои сабти ном кардани ин оини бостонии ориёӣ ҳатто заминаҳои ибтидоии расмии бақайдгирии он фароҳам наомадааст. Илова бар ин, онҳо бояд адабиёти асосии динӣ ва лоиҳаи оинномаи ташкилоти динии худро дошта бошанд ва сабаби гироиши худро ба ин дин ба таври асоснок шарҳ дода тавонанд ва дар зимн аз фалсафа, муқаррарот ва авомили назарию

амалии ин дин огоҳ бошанд ва ба анҷом додани он муқаррарот пойбандии худро тасдиқ кунанд.

Ҳамзамон ташкилоти динӣ барои ҳамчун шахси ҳуқуқӣ сабти ном шудан ҳатман макони дақиқи фаъолият, яъне биноеро, ки минбаъд дар он фаъолият хоҳанд кард, бояд нишон диҳад. Феълан дар ҷомеаи мо барои сабти ном кардани оини зардуштӣ ҳатто ҳамин заминаҳои аввали ҳама омода нестанд.

Таҳлилгари масоили динӣ **Фариддун Ҳодизода** бар он назар аст, ки дар Тоҷикистон пайравони оини зардуштӣ ҳастанд, вале ҳуввияти динии худро аксаран пинҳон медоранд, чун дар ғайри сурат метавонад ҷомеа онҳоро қабул накунад ва ҳатто ба ҳаёти эшон хатар эҷод кунад.

Номбурда афзуд, ки бадбинӣ ба пешинаи зардуштӣ дар кишвар хеле зиёд аст, чун сатҳи хурوفот дар кишвар хеле баланд мебошад. Ӯ гуфт: Ҳарчанд бадбинӣ нисбат ба пешинаи зардуштӣ ва ҳама чизи вобаста ба он зиёд аст, аммо мо бояд таърихи худро эътироф кунем.

Қалъаи Муғ - яке аз рамзҳои мероси зардуштӣ

Ҳанӯз чанд сол пеш дар Тоҷикистон нахустин ниёишгоҳ - ибодатгоҳи пайравони оини Зардуштро барқарор карда буданд. Ин ибодатгоҳ бо номи қалъаи Муғ маъруф аст ва дар канораи шарқии шаҳри Истаравшан дар вилояти Суғд қарор дорад.

Донишманди тоҷик **Зиё Абдулло**, ки пайваста дар матбуот оид ба таълимоти ин дин менависад, дар мавриди парастии оини зардуштӣ қайд намуд, ки дар Эрон, ки беш аз 70 миллион аст, маҷаллаи зардуштӣ мебарояд, чандин китоб дар бораи Зардушт тарҷума ва чоп мекунад, касе онҳоро чизе намегӯяд.

Дар ҷомеаи беш аз 9-миллионаи Тоҷикистон, ки сатҳи маърифаташ дар қиёс бо сатҳи маърифати Эрон хело поён аст, аз Зардушт гап занед, мегӯянд, ин зардуштист. Аз Исо гӯед, мегӯянд ин исавист. Аз Буддо гӯед, мегӯянд ин буддой аст. Ин нишонаи андешаи пӯсида ва ҳама таассуб аст.

Он тарғиб ва баҳсхое, ки бештар дар шабакаҳои иҷтимоӣ дар мавриди дини зардуштӣ сурат мегиранд, ба қавли рӯзноманигор **Завқибек Саидминӣ**, онҳо як гурӯҳи кӯчаканд. Онҳо пинҳонӣ кор мекунанд ва ҳатто худро ошкоро пайрави ин дин намешуморанд.

- Чизи боиси нигаронӣ он аст, ки дар ҷомеаи мусулмонӣ давлат, то ҳадде дарсҳои диниро маҳдуд кардааст, ки баъзе аз динҳои дигар фаъолияти худро озодтар ба роҳ мемонанд. Яъне вақте ки фазои тарғибӣ ҳолӣ мемонад, албатта дигар мазҳабҳое, ки ба мо бегонаанд, тохтутоз мекунанд.

Завқибек Саидминӣ. Акс аз cabar.asia

Фаъоли ҷомеаи шаҳрвандӣ **Исфандиёри Одина**, ки бештар дар чунин баҳсҳо ширкат мекунад, гуфт бисёре аз касоне, ки дар шабакаҳо “ақидаҳои зардуштиро мегузоранд”, заруратан зардуштӣ нестанд, бештар касоне ҳастанд, ки андешаҳои миллигарой доранд ё кумунистӣ ва ё ҳатто зиддиисломиянд.

Барои баёни муҳолифати худ бо ислом аз андешаҳо ва орои ғайриисломӣ, бавижа зардуштӣ ё марбут ба Эрони бостон баҳра мегиранд. Ба гуфтаи ӯ дар бораи дини Зардушт бештари онҳо огоҳии кофӣ надоранд ва ҳудашон ҳам расман зурдуштӣ нестанд.

Исфандиёри Одина гуфт, ки ҳассосият нисбат ба дин ва ойини Зардушт дар Тоҷикистон зиёд аст, бавижа дар миёни бархе аз рӯҳониён ва ҷавононе, ки дар кишварҳои араб таҳсил кардаанд. Онҳо ҳамвора матолибе дар нақду нақӯҳиши дини Зардушт менависанд ва дар шабакаҳо паҳш мекунанд, ки гоҳ ба баҳсхое доман мезанад.

- Албатта ин рафторҳо нишонаи он аст, ки рӯҳониён ва ҷавонони мазҳабии тоҷик аз эҳтимоли густариши дини зардуштӣ башиддат бимноканд ва ин боис мешавад дар ҳар мавриди баҷову бечо бар ин дин битозанд.

Сабаби нигаронии онҳо маълум аст, чун тоҷикон бо дини Зардушт пайванди таърихӣ ва фарҳангӣ доранд, - мегӯяд Исфандиёри Одина.

If you have found a spelling error, please, notify us by selecting that text and pressing *Ctrl+Enter*.